

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Welk soort rechtvaardigheid in de zorg?

Prof. Dr. Yvonne Denier

KU Leuven & Zorgnet Vlaanderen

Perspectief 2020 – Studiedag 'Paard bijt man' – Over het breder perspectief van een plan – 5 juni 2015 – ALM Antwerpen

- **Wat betekent ‘een rechtvaardige gezondheidszorg’ precies?**
 - ... een recht op gezondheidszorg?
 - ... rechtengebaseerde collectieve verplichting om gelijke toegang tot gezondheidszorg te garanderen voor iedereen?
- **Indien ja, waarom?**
 - Waarom zijn onze noden op vlak van gezondheidszorg zo belangrijk dat ze speciale bescherming en ondersteuning verdienen?
 - Wat maakt gezondheidszorg verschillend van andere goederen die we op de markt kunnen kopen?
 - Auto's, tv's, huizen, gsm's, iPod's, wellness-arrangementen...

- **Hoeveel en welke vorm van gelijkheid streven we dan na?**
 - Welke ongelijkheden zijn moreel aanvaardbaar?
- **Welke goederen en diensten moeten in het collectieve pakket zitten en welke niet?**
 - Esthetische chirurgie? Reproductieve technologieën?
Weesgeneesmiddelen voor zeldzame ziekten?
- **En wat met onze persoonlijke verantwoordelijkheid op vlak van gezondheid?**
 - Levensstijl (roken, alcohol, ongezonde voeding, skiën, topsport, workaholics, etc.)

Enkele startvragen...

- **Wat vereist de rechtvaardigheid op vlak van**
 - Langetermijnzorg voor de ouderen?
 - De chronisch zieken?
 - Terminaal zieke patiënten?
 - Personen met een handicap?

- **Complex kader van instituties, diensten en beleidsmaatregelen → Drie doelen**

1) Preventie

Volksgezondheid (vaccinatie, prenatale zorgen, tandzorg, milieubeleid, voedingscontrole, watervoorziening, etc.)

2) Cure

De meest zichtbare en gekende acute zorgen in het geval van ziekte

3) Care

Medische en sociale ondersteuningsvormen voor de chronisch zieken, terminale patiënten en personen met een handicap + waardigheidsbevorderende vormen van zorg bij ziekte en zorgafhankelijkheid

Organisatiestructuur bepaalt

- Het *risico* op ziekte,
- De waarschijnlijkheid tot *herstel*,
- De mate waarin we worden *verzorgd en ondersteund* wanneer we zorgafhankelijk worden

Gezondheidszorg ~ sociale rechtvaardigheid!

→ Bepaalt ons welzijn, onze levenskwaliteit, onze verwachtingen en kansen in het leven

The sky is the limit?

- **Hedendaagse gezondheidszorg**

- Zeer gesofisticeerd en duur
- Kwantitatieve en kwalitatieve grenzen
- Sinds de jaren '80: kwesties van schaarste, prioriteiten, rationalisering → sociale, politieke, economische en ethische debat

Hoe?

- **Interne incompatibiliteit van drie parameters:**

Efficiëntie, Rechtvaardigheid & Zorg

«We voorzien drie soorten diensten – goedkoop, snel en betrouwbaar. U kan er twee hebben, maar geen drie.

- *Indien het goedkoop en snel moet zijn, zal het niet betrouwbaar zijn.*
- *Indien het goedkoop en betrouwbaar moet zijn, dan is het niet snel.*
- *En indien het snel en betrouwbaar moet zijn, is het niet goedkoop»*

(Butler, 1999)

Economische efficiëntie, sociale rechtvaardigheid & omvattende kwaliteitszorg

- Zorg & Efficiëntie

- Omvattende en kwaliteitsvolle gezondheidszorg die efficiënt is
→ Onrechtvaardig? (enkel voor de goeuden?)

- Zorg & Rechtvaardigheid

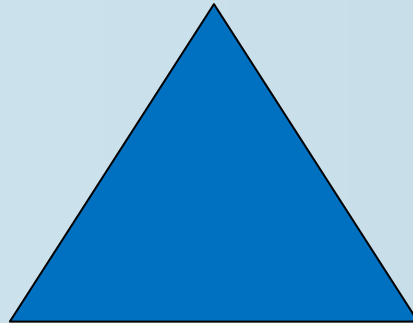
- Omvattende zorg die rechtvaardig wordt toebedeeld (voor hen die het nodig hebben)
→ Inefficiënt? (medische mogelijkheden > betaalbaarheid)

- Rechtvaardigheid & Efficiëntie

- Tegemoet komen aan de noden (sociale rechtvaardigheid) op een duurzame en kostenefficiënte manier
→ beperkt pakket van lage kwaliteit?

«Hoe kunnen we grenzen stellen aan de gezondheidszorg en toch een aanvaardbaar evenwicht realiseren tussen kostenefficiëntie, sociale rechtvaardigheid en kwalitytsvolle zorg?»

Rechtvaardigheid

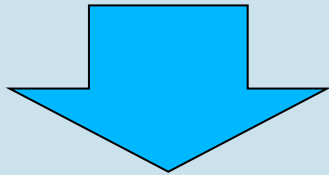

Efficiëntie

Kwalitytszorg

Iets concreter...

- Wat is een goede keuze?
- En welke elementen zitten daarin?

- Hoe verdelen we de taart?
 - Wie beslist mee? Wie zijn betrokken partijen?
 - Op basis van welke criteria? Inhoudelijk & procedureel
- En wat vraagt de ethiek van ons in dit verband?

Rollenspel:

- ***Betrokken partijen:***
 1. Hulpvragers en naasten
 2. Hulpverleners
 3. Management en Bestuur
 4. Overheid
- ***Invullingen van:***
 1. Efficiëntie
 2. Rechtvaardigheid
 3. Zorg

